

ତୃତୀୟ ପାଠ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ (Democratic Values)

ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସଂଜ୍ଞା :

‘ଗଣତନ୍ତ୍ର’ ହେଉଛି ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦ ‘ଡିମୋକ୍ରାସି’ (Democracy) ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାନ୍ତର । ‘ଡିମୋକ୍ରାସି’ ଶବ୍ଦଟି ଆନୀତ ହୋଇଛି ଦୁଇଟି ଗ୍ରୀକ୍ ଶବ୍ଦରୁ, ଯଥା : ଡିମୋସ୍ (Demos) ବା ଲୋକ ବା ଜନସାଧାରଣ ଓ କ୍ରାଟୋସ୍ (Kratos) ବା ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ତେଣୁ ଡିମୋକ୍ରାସି ବା ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ‘ଲୋକମାନଙ୍କର ଶାସନ ବା ସରକାର’ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏକ ଲୋକପ୍ରିୟ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହା ସର୍ବଦା ଜନକଲ୍ୟାଣ ବା ଜନମଙ୍ଗଳ ବା ସମୂହ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେରିକାର ପ୍ରାକ୍ତନ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଆବ୍ରାହାମ ଲିଙ୍କନ ଯଥାର୍ଥରେ ଯାହା କହିଥିଲେ, ତା’ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାନ୍ତର ହେଲା : ‘ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଲୋକମାନଙ୍କର, ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଓ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏକ ସରକାର’ । (Democracy is a Government of the People, by the People and for the People) । ଲର୍ଡ ବ୍ରାଇସ୍ଙ୍କ ମତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଶାସନ କ୍ଷମତା ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାଏ ‘ଗୋଷ୍ଠୀ ସମୁଦାୟ’ (Community) ହାତରେ ଓ ସେମାନଙ୍କର “ସାର୍ବଭୌମ ସଂକଳ୍ପ” (Sovereign Will) ର ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇଥାଏ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ।

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଜନମତ :

ଉଭୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଜନମତ ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ । ଗେଟେଲ୍ଙ୍କ ମତରେ, ‘ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଜନମତର ସାର୍ବଭୌମ କ୍ଷମତା’ ରହିଛି ।

ମାତ୍ର ସମୟ ବଦଳିବା ସହିତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ‘ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣ’ର ଚେହେରା ଏବେ ବଦଳିଗଲାଣି । ଆଜିର ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଶାସନର ଋକ୍ତି କାଠି ରହିଛି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ବା ମୁଷ୍ଟିମେୟ ତଥା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହାତ ମୁଠାରେ । ସେମାନଙ୍କର ରାୟ ବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଆଜିର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ‘ପରିଚୟ’ । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଚେହେରାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି କାର୍ଲ ପ୍ରେଡରିକ୍ ଦେଇଥିବା ଇଂରାଜୀ ଉକ୍ତିର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାନ୍ତର ହେଲା, “ପରିସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ ହେଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଭିନ୍ନ ହୁଏ” । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ନିଜ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ବୁଝିଥାଆନ୍ତି ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତାଧାରାର କ୍ରମବିକାଶ :

ନିରଙ୍କୁଶ ରାଜତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧରେ ସଂଗଠିତ ଜନମତରୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସୃଷ୍ଟି । ଜନଚେତନା ଓ ବୌଦ୍ଧିକ ଚେତନାର ମିଶ୍ରଣରୁ ଜନ୍ମନିଏ ଆଜିର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତାଧାରା । ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଅଖଣ୍ଡ ଆଧିପତ୍ୟକୁ ଜନସାଧାରଣ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ହେବାରୁ ପୃଥିବୀରେ ତିନିଗୋଟି ‘ଜନ ବିପ୍ଳବ’ ଜନ୍ମ ନେଲା । ଲୋକମାନେ ଦାବି କଲେ ‘ସମାନତା, ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ଓ ନ୍ୟାୟ ।’ ଇଂଲଣ୍ଡର ୧୬୮୮ ମସିହାର ‘ଗ୍ଲୋରିୟସ ରିଭଲ୍ୟୁସନ୍’, ୧୭୭୬ ମସିହାର ଆମେରିକାର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ଓ ୧୭୮୯ ମସିହାର ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ ବିଶ୍ଵ-ଇତିହାସକୁ ଓଲଟ ପାଲଟ

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

କରିଦେଲା । ଅସୀମ ରାଜତନ୍ତ୍ରର ସମାଧିରୁ ଜନ୍ମନେଲା ଗଣତନ୍ତ୍ର । ଏହା ମାତ୍ର ୪୦୦ ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦାବି ପୂରଣ ହେଲା ଓ ସେମାନେ ପାଇଲେ ‘ସାର୍ବଭୌମ ଶାସନ କ୍ଷମତା’ । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଜନସାଧାରଣ ଏକଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ, କ୍ଷମତାର ଦୁଇଟି ଉତ୍ସ-ଯଥା : ଜନମତ ଓ ଜନସମ୍ମତି ହେଉଛି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଭିତ୍ତିଭୂମି ।

ଗଣତନ୍ତ୍ର କାହିଁକି ଆମର ବେଶୀ ପସନ୍ଦ ?

ଏହାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :

- (କ) ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଜନମତ ସମର୍ଥ୍ୱିତ ଏକ ସରକାର ।
- (ଖ) ଏହା ଏକ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- (ଗ) ଏହା ଲୋକପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଏକ ସରକାର ବା ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- (ଘ) ବିଳମ୍ବରେ ହେଲେ ବି ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଲୋଚନା ଓ ବିତର୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଆଯାଏ ।
- (ଙ) ଏହା ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ଜଡ଼ିତ ଏକ ସରକାର ।
- (ଚ) ଏହା ଏକ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହାକି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ଶିକ୍ଷିତ କରିଥାଏ ।
- (ଛ) ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ଭେଦଭାବ ଓ କନ୍ଦଳର ସମାଧାନ କେବଳ ଏକ ଶାନ୍ତ ପରିବେଶରେ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।
- (ଜ) ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ କେହି ସର୍ବଦା ଲାଭ ବା କ୍ଷତି ସହଜି ନାହିଁ ।
- (ଝ) ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତି-ଅଧିକାର, ସମାନତା, ଓ ବ୍ୟକ୍ତି — ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସୁରକ୍ଷିତ ରହେ ।

ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା :

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନିର୍ବାଚନ ମାଧ୍ୟମରେ ଜନସାଧାରଣ ସେମାନଙ୍କର ଲୋକ-ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଚୟନ କରନ୍ତି । ଏକ ଅବାଧ, ମୁକ୍ତ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ସାବାଳକ ମତଦାନଭିତ୍ତିକ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଳଦୁଆ । ନିର୍ବାଚିତ ଲୋକ-ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ‘ମତଦାତା’ଙ୍କ ନିକଟରେ ବାସ୍ତବରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ।

ମୂଲ୍ୟବୋଧଭିତ୍ତିକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନ :

ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବୋଧଭିତ୍ତିକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :

- (କ) ସଚ୍ଚୋଟ ଓ ଚରିତ୍ରବାନ୍ ଲୋକପ୍ରତିନିଧି ଚୟନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- (ଖ) ମୁକ୍ତ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ତଥା ନିରପେକ୍ଷ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- (ଗ) ନିରପେକ୍ଷ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- (ଘ) ନିରପେକ୍ଷ ତଥା ସ୍ୱାଧୀନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- (ଙ) ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ।
- (ଚ) ଆଜନର ଶାସନ ।
- (ଛ) ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅବାଧ ସହଯୋଗ ।
- (ଜ) ସମସ୍ତଙ୍କର ନିର୍ଭୀକ ଅଭିମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ।
- (ଝ) ମତଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନରେ ବିବେକାନୁମୋଦିତ ତଥା ନିର୍ଭୀକ ମତଦାନର ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ ।
- (ଞ) ସମ୍ବିଧାନସମ୍ମତ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପଭୋଗ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

- (ଟ) ରାଜନୈତିକ ବିରୋଧ ଭାବ ପ୍ରତି ସହନଶୀଳତା ।
- (ଠ) ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ଆଇନ ପାଳନ କରିବାର ମନୋଭାବ ।
- (ଡ) ଦେଶ ପାଇଁ ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ ଓ ଦେଶପ୍ରେମ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।
- (ଢ) ବ୍ୟକ୍ତି-ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ।
- (ଣ) ଭେଦଭାବଶୂନ୍ୟ ସମାଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
- (ତ) ନ୍ୟାୟିକ, ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ବିଭାଗର ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନଧାରା ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ :

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏକ ଜୀବନଧାରା । ଏକ ସୁସ୍ଥ ରାଜନୈତିକ ତଥା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନଶୈଳୀ ଗଠନ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ବିଶ୍ୱାସ-ଉତ୍ତମ ଗୋଟିଏ ମୁହାଁର ଦୁଇଟି ପାର୍ଶ୍ୱଭାଗ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିବା ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ସେହି ଅନୁସାରେ ନିଜର ଚଳିଚଳଣି, ଆଚରଣ-ବ୍ୟବହାର ତଥା ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସକୁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିପାରିଲେ, ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସଫଳତା ମିଳିପାରିବ ।

- (କ) ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ରାଜନୈତିକ ବିରୋଧଭାବ ରହିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଗୋଷ୍ଠୀ ସର୍ବଦା ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ମତାମତକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇବା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଏକ ଅସ୍ଥି ସୂଚକ ମନୋଭାବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ ।
- (ଖ) ବିରୋଧୀ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ସମାଲୋଚନା ପ୍ରତି ସରକାରଙ୍କର ସର୍ବଦା ଏକ ସହନଶୀଳ ମନୋଭାବ ରହିବା ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତି ଶୁଭଙ୍କର । ମାତ୍ର ବିରୋଧୀ

ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ସମାଲୋଚନା ସର୍ବଦା ‘ଅସ୍ଥି ସୂଚକ’ ବା ‘ଗଠନମୂଳକ’ ହେବା ଉଚିତ ।

- (ଗ) ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ତଥା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବା ସର୍ବଦା ଏକ ଗ୍ରହଣୀୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ।
- (ଘ) ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଦ୍ୱାରା ଦେଶପ୍ରେମ ମନୋଭାବ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଥାଏ ।
- (ଙ) ନାଗରିକମାନଙ୍କର ‘ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ’ ସେମାନଙ୍କର ବୌଦ୍ଧିକ ଜ୍ଞାନର ପରିସର ବୃଦ୍ଧିକରେ । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ କହିଲେ, ବିଜ୍ଞତା, ବିଚାର ଶକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧି, ସାମୁହିକସ୍ୱାର୍ଥ, ସାର୍ବଜନୀନ ସୁଖ, ନାଗରିକମାନଙ୍କର ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି ଓ ଗଣ-ଉଦ୍ଧାରକୁ ବୁଝାଏ । ସେହିପରି ଭେଦଭାବର ବିଲୋପ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଉଦ୍‌ଜୀବିତ କରେ ।
- (ଛ) ନାଗରିକ-ବ୍ୟକ୍ତିଚରିତ୍ର, ଯଥା-ସତ୍ୟବାଦିତା, ସଚ୍ଚୋଟପଣିଆ, ସ୍ୱସ୍ତବାଦିତା, ସଚେତନତା, ଚରିତ୍ରବତ୍ତା, ନିରପେକ୍ଷତା, ସାଧୁତା, ତଥା ଦୁର୍ନୀତି-ବିରୋଧୀ ମନୋଭାବ ଦ୍ୱାରା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୁଏ ।
- (ଜ) ସେହିପରି ନାଗରିକର ‘ସଜାଗପଣିଆ’ ଓ ‘ରାଜନୈତିକ ସକ୍ରିୟତା’ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରେ ।
- (ଝ) ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ‘ଭୀରୁତା’ର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଭୀରୁତା ହେଉଛି ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିରୋଧୀ । ସାହସିକତା ହେଉଛି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଏହାକୁ ବାଦ୍‌ଦେଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବଞ୍ଚିପାରିବ ନାହିଁ ।

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

- (ଞ) ଅନ୍ୟ ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ହେଲା ‘ଜନ ସହଯୋଗ’ । ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୋଧୀ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାରକୁ ସଦା ଜାଗ୍ରତ, ସଚେତନ ତଥା ଦାୟିତ୍ୱବାନ ନାଗରିକ ସର୍ବଦା ‘ପ୍ରତିବାଦ’ ଓ ‘ପ୍ରତିରୋଧ’ ମାଧ୍ୟମରେ ଠିକ୍ ବାଟରେ ଚାଲିବାକୁ ବାଧ୍ୟକରେ । ମାତ୍ର ପ୍ରତିବାଦ ଓ ପ୍ରତିରୋଧ ସର୍ବଦା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସମୁଦ୍ଧ-ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଡ଼ିତ ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ‘ସତ୍ୟାଗ୍ରହ’, ‘ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ’ ତଥା ‘ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ’, ଜୟପ୍ରକାଶ ନାରାୟଣଙ୍କ ‘ସାମଗ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ’ ଇତ୍ୟାଦି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରତିବାଦ ତଥା ପ୍ରତିରୋଧର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ।
- (ଠ) ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ହେଲା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକଙ୍କର ‘ଜାଣିବାର ଅଧିକାର’ ବା ‘ସୂଚନା ଅଧିକାର’ । ପ୍ରଶାସନିକ ଗୋପନୀୟତା ଦୁର୍ନୀତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ ‘ମୁକ୍ତ-ଶାସନ’ ବା ‘ମୁକ୍ତ-ସରକାର’ ବା ‘ସ୍ପଷ୍ଟ ଶାସନ’ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରେ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

୨୦୦୫ ମସିହାରେ ଭାରତରେ ସୂଚନା ଅଧିକାର ଆଇନ (RTI Act) ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଅଛି ।

ମାନବାଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା, ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି, ଦେଶପ୍ରେମ, ଆଇନମାନ୍ୟତା, ଦେଶସେବା ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣତା ଇତ୍ୟାଦି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର କେତେଗୋଟି ବହୁମୂଲ୍ୟ ଉପାଦାନ ।

ସର୍ବଶେଷରେ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗ ହେଲା, ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସାମିଲହୋଇ ନିର୍ଦ୍ଧୀକୃତାବରେ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନ ତଥା ନିରପେକ୍ଷ

‘ମତଦାନ’ କରିବା । ‘ସ୍ପଷ୍ଟ ଜନାଦେଶ’ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରେ ।

ସେହିପରି, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗ ହେଲା ସମାଜରୁ ଦୁର୍ନୀତିର ମୂଳ ଉତ୍ପାତନ କରିବା । ସେଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ, ନାଗରିକ ସମାଜ (Civil Society) ର ନେତୃତ୍ୱ ଓ ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ।

ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଅନ୍ୟ ବିକଳ ଅଛି କି ?

ଏହା ଏକ ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନ, ଯାହାର ଉତ୍ତର ପାଇବା ସେତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଗୋଲାପ ଫୁଲଟି କଣ୍ଟାଯୁକ୍ତ ହେଲେ ବି ନିଜର ସୁଗନ୍ଧ ପାଇଁ ସର୍ବତ୍ର ଆଦରଣୀୟ । ଲର୍ଡ଼ ବ୍ରାଇସ୍ଙ୍କ ଯୁକ୍ତିରେ, “ଯଦି ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦୋଷଯୁକ୍ତ, ତେବେ କେଉଁ ସରକାରଟି ଉତ୍ତମ ?” ବର୍ଣ୍ଣସ୍ୱଙ୍କ ଯୁକ୍ତିହେଲା, “ଯଦି ମୋଟରଗାଡ଼ି ଅଟଳ ହୁଏ, ତେବେ ବଳଦଗାଡ଼ି ଯେତେ ସୁଦୃଶ୍ୟ ହେଲେବି ତାକୁ ପୁଣି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଏକ ବୋକାମିର ପରିଚୟ ।”

ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଧୀର ଓ ମନ୍ଦୁର ହେଲେ ବି ଏହା ଏକ ‘ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ’ ତଥା ‘ଉତ୍ତରଦାୟୀ’ ସରକାର, ଯାହାର କୌଣସି ବିକଳ ନାହିଁ । ଏକଚକ୍ରବାଦ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକଳ ନୁହେଁ । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଉଦ୍‌ଜୀବିତ କରିବା ସହିତ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଦୋଷ ଓ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ସୁଧାରି ପାରିଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକଳ ଖୋଜିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ।

ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

୧. ୧୯୫୦ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ହେଲା ନୂତନ ସମ୍ବିଧାନ । ସେହିଦିନ ଠାରୁ ଭାରତ ଏକ “ସାର୍ବଭୌମ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର” ରାଷ୍ଟ୍ରର ପରିଚୟ ପାଇଲା । ଦେଶରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ଏହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନ ସ୍ୱରୂପ ୧୯୫୨ ମସିହାରେ ଦେଶରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏକ ମୁକ୍ତ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭହେଲା ଏବଂ ସାବାଳକ ମତଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ଦେଶର ପ୍ରଥମ ଲୋକସଭା ଓ ପ୍ରତିରାଜ୍ୟରେ ବିଧାନସଭା ଗଠିତ ହେଲା । ୨୦୦୯ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା ଦେଶରେ ପନ୍ଦରଥର ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ସରିଲାଣି ଓ ପଞ୍ଚଦଶ ଲୋକସଭା ୨୦୦୯ ମସିହାରେ ଗଠିତ ହୋଇଅଛି । ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ନିର୍ବାଚନ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଧାନସଭାମାନ ପୁନର୍ଗଠିତ ହୋଇଅଛି । ଅବାଧ ଓ ମୁକ୍ତ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସୁରକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ‘ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ’ଙ୍କ ହାତରେ ।

୨. ସେହିପରି ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ସମ୍ବିଧାନର ୭୩ ତମ ଓ ୭୪ ତମ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ସଂସଦରେ ଗୃହୀତ ହେବାପରେ ‘ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ’ ଓ ‘ନଗରପାଳିକା’ ବ୍ୟବସ୍ଥାଦ୍ୱୟ ଏକ ନୂତନ ଧାରାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି ଏବଂ ନିର୍ବାଚନ ମାଧ୍ୟମରେ ଲୋକପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚିତ କରାଯାଇ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଓ ନଗରପାଳିକା ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ପୁନର୍ଗଠିତ ହୋଇଛି ।
୩. ସମ୍ବିଧାନର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ଧାରା ୧୨ ରୁ ଧାରା ୩୫ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଛଅଗୋଟି ମୌଳିକ ଅଧିକାର ସମସ୍ତ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକ ଏବେ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ।
୪. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ ଲାଗି ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ତ୍ରି-ସ୍ତରୀୟ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ଯାହା

ସମ୍ବିଧାନ ସ୍ୱୀକୃତ । ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ (ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ) ଆମ ଦେଶର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓ ଦେଶର ନ୍ୟାୟପାଳିକା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଶୀର୍ଷରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଆମ ଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ (ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମେତ) ସର୍ବମୋଟ ୨୧ ଗୋଟି ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଏକାଧିକ ନିମ୍ନ-ଅଦାଲତ । ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପରି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରତୀକ ହେଉଛନ୍ତି ଆମର ସ୍ୱାଧୀନ ତଥା ନିରପେକ୍ଷ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ।

୫. ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାବାଳକ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକ (୧୮ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ବୟସ୍କ)ମାନଙ୍କର ଅବାଧ ମତଦାନ ଅଧିକାର ରହିଛି ଓ ସେମାନେ ନିର୍ବାଚନ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଅଧିକାର ଉପଭୋଗ କରି ନିଜର ମତଦାନ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଆସୁଛନ୍ତି ।
୬. ଭାରତରେ ‘ଧର୍ମ ନିରପେକ୍ଷତା’ ପାଳନ କରାଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରତି ନାଗରିକଙ୍କୁ ସମ୍ବିଧାନ ସ୍ୱୀକୃତ ‘ଧର୍ମଗତ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଉପାସନା’ ର ଅଧିକାର ମିଳିଛି ।
୭. ସମାନତାର ଅଧିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସାମାଜିକ ଅସମାନତାକୁ ଦୂର କରାଯାଇଛି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସମାଜର ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତି, ଶିଶୁ ଓ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ବିହିତ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।
୮. ସମ୍ଭାବପତ୍ର ଓ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନ ଅଭିମତ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି ।
୯. ଶାସନରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଆଣିବା ପାଇଁ ଭାରତର

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ‘ସୂଚନା ଅଧିକାର’, ଯାହା ଫଳରେ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରୁ ସମସ୍ତ ସୂଚନା ମିଳିପାରିବାର ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏହି ଅଧିକାରର ସଫଳ ରୂପାୟନ ପାଇଁ ‘କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସୂଚନା ଆୟୋଗ ବା କମିଶନ’ ଓ ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟରେ ‘ରାଜ୍ୟ ସୂଚନା ଆୟୋଗ ବା କମିଶନ’ ଗଠନ କରାଯାଇଛି ।

୧୦. ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ ଜରିଆରେ ଛଅ ବର୍ଷରୁ ଚଉଦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ବାଳକ ଓ ବାଳିକାମାନଙ୍କୁ ମାଗଣା ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆଇନ ସମ୍ମତ କରାଯାଇଛି ।
୧୧. ‘ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତି ନିୟାମକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ’ର ସଫଳ ରୂପାୟନ ଯୋଗୁଁ ଭାରତରେ ଏକ ଜନମଙ୍ଗଳ କାରକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପରିକଳ୍ପନା ସାକାର ହୋଇପାରିଛି ।
୧୨. ବହୁ-ଦଳୀୟ ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ଭାରତରେ ଏକାଧିକ ଜାତୀୟ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଓ ଆଞ୍ଚଳିକ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ ସଂସଦୀୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସକ୍ରିୟ ଓ ସଫଳ କରାଇବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଭାରତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ରହିଛି କି ?

ସମ୍ପ୍ରତି ଭାରତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅବକ୍ଷୟ ଦୃଢ଼ଗତିରେ ଘଟୁଛି । ଏହା ଏକ ଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ ନୁହେଁ । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରରେ ଅସ୍ଥିରତା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଦୁର୍ନୀତି, ସରକାରଙ୍କ ଅପାରଗତା, ନିର୍ବାଚନରେ ଭଗ୍ନ-ଜନାଦେଶ, ରାଜନୈତିକ ହିଂସା, ଦେଶ ସେବା ଓ ଦେଶଭକ୍ତିର ଅଭାବ, ବେକାରି, ନିରକ୍ଷରତା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ସଂସ୍କୃତିର ଅବକ୍ଷୟ ଓ ଅପସଂସ୍କୃତିର ଅନୁପ୍ରବେଶ, ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶକ୍ତିର ଅଭାବ ଇତ୍ୟାଦି କେତେକ କାରଣ ଭାରତୀୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅବକ୍ଷୟ ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦାୟୀ ।

ଏବେ ସମୟ ଆସିଛି, ଆତ୍ମନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ । ଆମର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ଓ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି—ନାଗରିକଙ୍କ ସାଧୁତା, ରାଜନେତା ଓ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସଜ୍ଜୋଟପଣିଆ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ବିଶ୍ୱାସ, ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଦେଶସେବା ଓ ଦେଶ ପାଇଁ ତ୍ୟାଗ ବା ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ, ରାଜନୈତିକ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶକ୍ତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ସର୍ବୋପରି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ ଏବଂ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ଦୃଢ଼ତା ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (କ) ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଂପର୍କରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ ।
- (ଖ) ମୂଲ୍ୟବୋଧଭିତ୍ତିକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ସୂଚିତ କର ।

୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (କ) ‘ଡିମୋକ୍ରାସି’ ଶବ୍ଦର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ’ଣ ?
- (ଖ) ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ଆବ୍ରାହମ୍ ଲିଙ୍କନଙ୍କ ଉକ୍ତିଟି ଆଲୋଚନା କର ।
- (ଗ) ଗଣତନ୍ତ୍ର କାହିଁକି ସମସ୍ତଙ୍କର ପସନ୍ଦ, ତାହା ବୁଝାଇ ଲେଖ ।
- (ଘ) ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନଧାରା ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ କାହିଁକି ଅଭିନ୍ନ ? ଏହାର କାରଣ ଲେଖ ।

୩. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- (କ) କିଏ କହିଥିଲେ, ‘ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଜନମତର ସାର୍ବଭୌମ କ୍ଷମତା ରହିଛି’ ?
- (ଖ) ୧୬୮୮ ମସିହାରେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଘଟିଥିବା ଜନବିପ୍ଳବର ନାମ ଲେଖ ।
- (ଗ) ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଦୁଇଟି ଭିତ୍ତିଭୂମିର ନାମ ଲେଖ ।
- (ଘ) ନିର୍ବାଚିତ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି କେଉଁମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବାସ୍ତବରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ?
- (ଙ) ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଚାଳିତ ଦୁଇଟି ‘ପ୍ରତିବାଦ’ ଆନ୍ଦୋଳନର ନାମ ଲେଖ ।
- (ଚ) ୭୩ତମ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ କେଉଁ ବର୍ଷ ସଂସଦରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ?
- (ଛ) ଭାରତରେ ‘ସାବାଳକ ମତଦାତା’ କହିଲେ କେଉଁମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଏ ?
- (ଜ) ମୌଳିକ ଅଧିକାର ସମ୍ବିଧାନର କେଉଁ ଧାରାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ?

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ତୁମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଚାଲୁଥିବା ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅନିୟମତା ରହୁଛି । ତୁମେ ଜଣେ ସଚେତନ ନାଗରିକ ହିସାବରେ ସେ ସଂପର୍କରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କବିଆରେ ମଞ୍ଜଳ ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀ (ବି.ଡି.ଓ)ଙ୍କ ନିକଟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ : ଗଠନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ,

ଭାରତ ଓ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ

(United Nations : Structure and Functions,
India and the United Nations)

୧୯୪୫ ମସିହାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା । ଏହି ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ବିଭୀଷିକା ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଆତଙ୍କ ଖେଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ପରମାଣୁ ବୋମା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଏହି ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ମୃତାହତଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଓ ବ୍ୟାପକ କ୍ଷୟକ୍ଷତି ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କ କଳ୍ପନାର ବାହାରେ ଥିଲା । ଯୁଦ୍ଧପରେ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱବାସୀ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ କଲେ ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେପରି ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଆଉ ନ ହେଉ ଓ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ଓ ମୈତ୍ରୀ ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଉ । ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ବିଜୟୀ ଓ ବିଜିତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ପୃଥିବୀରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ବିଶେଷ କରି ‘ମିତ୍ର-ଶକ୍ତି’ର ନେତୃତ୍ୱ ନେଇଥିବା ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, ବ୍ରିଟେନ୍ ଓ ସୋଭିଏତ ରୁଷ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରତ୍ରୟ ସ୍ଥାୟୀ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କଲେ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ସଂଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କଲେ ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଗଠନ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ :

ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଋଲୁଥିବା ସମୟରେ ମିତ୍ର-ଶକ୍ତିର ରାଷ୍ଟ୍ରମୁଖ୍ୟମାନେ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ରଣ କୌଶଳ ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ବହୁବାର ବୈଠକରେ ମିଳିତ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଶାନ୍ତି ଓ ନିରାପତ୍ତା ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ସଂଗଠନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।

ଏ ଦିଗରେ ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପ ଥିଲା “ଆଟଲାଣ୍ଟିକ୍ ସନ୍ଦେଶ” (Atlantic Charter) । ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଋଲୁଥିବା ସମୟରେ ୧୯୪୧ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୪ ତାରିଖ ଦିନ ଉତ୍ତର ଆଟଲାଣ୍ଟିକ ମହାସାଗରରେ ଥିବା ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ଜାହାଜରେ ତତ୍କାଳୀନ ଆମେରିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଫ୍ରାଙ୍କଲିନ୍ ରୁଜ୍‌ଭେଲ୍ଟ ଓ ବ୍ରିଟିଶ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଉଇନ୍‌ଷ୍ଟନ୍ ଚର୍ଚ୍ଚିଲ ମିଳିତହୋଇ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆଠ ଦମ୍ପା ସମ୍ବଳିତ “ଆଟଲାଣ୍ଟିକ୍ ସନ୍ଦେଶ” ଜାରିକଲେ । ଏହି ସନ୍ଦେଶରେ ବାକସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଧର୍ମଗତ ସ୍ୱାଧୀନତା, ଅବାଧ ଜଳଯାତ୍ରା, ନିରାପତ୍ତା ଓ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶାନ୍ତି ଓ ସହଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମ୍ପର୍କରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା ।

ସାନ୍‌ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ସମ୍ମିଳନୀ ଥିଲା ଏହି ବିଶ୍ୱ ସଂଗଠନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ଏକ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ । ୧୯୪୫ ମସିହା ଅପ୍ରେଲ ୨୫ ତାରିଖ ଠାରୁ ଜୁନ୍ ୨୬ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ୫୧ ଗୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ସାନ୍‌ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ସହରରେ ଏକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ମିଳିତ ହୋଇ ‘ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ’ ଗଠନ ନିମନ୍ତେ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ‘ସନ୍ଦେଶ’ (Charter) ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ, ଯାହାକି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସନ୍ଦେଶ (United Nations Charter) ନାମରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ । ସର୍ବଶେଷରେ ସେହି ବର୍ଷ ଜୁନମାସ ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସନ୍ଦେଶରେ ସାନ୍‌ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଉପସ୍ଥିତଥିବା ୫୧ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ୧୯୨ ଜଣ

ସମଗ୍ର ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ *League of Nations* କୁ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ଓ *United Nations* କୁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପରିଭାଷା ଦିଆଯାଇଛି ।

ପ୍ରତିନିଧି ସ୍ୱାକ୍ଷର ପ୍ରଦାନକରି ଏହି ସନନ୍ଦକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଫଳରେ ୧୯୪୫ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୨୪ ତାରିଖଦିନ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଜନ୍ମନେଲା । ଏହି ଦିନଟି ପ୍ରତିବର୍ଷ “ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଦିବସ” (United Nations Day) ରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଉଛି । ସମ୍ପ୍ରତି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ନିଉୟର୍କ ସହରରେ ଅବସ୍ଥାପିତ । ଏ ଅବଧି ୨୦୧୧ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା, ପୃଥିବୀର ୧୯୩ଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ।

‘ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ’ର ସନନ୍ଦ ସର୍ବମୋଟ ୧୦,୦୦୦ ଶବ୍ଦ ସମ୍ବଳିତ । ଏହି ସନନ୍ଦରେ ରହିଛି ୧୧୧ଟି ଧାରା, ଓ ଏହା ୧୯ ଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ । ଏହି ସନନ୍ଦ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଭାଷା, ଯଥା – ଫରାସୀ, ରଷୀୟ, ଚୀନ, ଇଂରାଜୀ ଓ ସ୍ପେନୀୟ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପତାକା ଅଛି ।

(ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପତାକା)

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନ ୧୯୪୬ ମସିହା ଜୁନମାସ ୧୦ ତାରିଖଦିନ ଲଣ୍ଡନ ସହରରେ ବସିଥିଲା ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ :

ସନନ୍ଦର ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟର ପ୍ରଥମ ଧାରାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅଟେ ।

୧. ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ଓ ନିରାପତ୍ତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।
୨. ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସହିତ ସହଯୋଗ ଓ ସୁସମ୍ପର୍କ ବଜାୟ ରଖିବା ।
୩. ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ମାନବିକ ସମ୍ପର୍କ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
୪. ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ନିରକ୍ଷରତା ଓ ବ୍ୟାଧି ଦୂରୀକରଣ ସହିତ ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶ ଦିଗରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।
୫. ଜାତି, ଲିଙ୍ଗ, ଭାଷା ଓ ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ମାନବାଧିକାର ଓ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସହିତ ଏହାର ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ସମସ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟପଦ :

ସନନ୍ଦର ତୃତୀୟ ଧାରା ଅନୁସାରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି ଶ୍ରେଣୀର; ଯଥା:— (କ) ସାନ୍ତ୍ରାନ୍ତସିଦ୍ଧକୋ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦାନକରି ସନନ୍ଦରେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ୱାକ୍ଷର ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ୫୧ ଗୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ହେଲେ ‘ମୂଳ ସଦସ୍ୟ’ (ORIGINAL MEMBERS); (ଖ) ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟପଦ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଅନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ।

ନୂତନ ସଦସ୍ୟପଦ ଗ୍ରହଣ :

ସନନ୍ଦର ଚତୁର୍ଥ ଧାରା ଅନୁସାରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟପଦ ସମସ୍ତ ଶାନ୍ତିପ୍ରେମୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ସନନ୍ଦର ସମସ୍ତ ନୀତି ନିୟମକୁ ମାନି ତଳିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିବଦ୍ଧ ।

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ, ସନନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମାନିଚଳିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିବଦ୍ଧ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ‘ସାଧାରଣ ସଭା’ (General Assembly) ର ଅନୁମତି ମିଳିବା ପରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ନୂତନ ସଦସ୍ୟ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ସଦସ୍ୟପଦରୁ ବହିଷ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା :

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ ସନନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବାରମ୍ବାର ଭଙ୍ଗ କରୁଥିବା ଯେ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ‘ସାଧାରଣସଭା’, ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟପଦରୁ ବହିଷ୍କାର କରିଥାଆନ୍ତି ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଛଅଗୋଟି ମୁଖ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଓ ଛଅଗୋଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ନାମ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଅଛି :

(କ) ମୁଖ୍ୟ ଅଙ୍ଗ :

- (୧) ସାଧାରଣ ସଭା (General Assembly)
- (୨) ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ (Security Council)
- (୩) ନ୍ୟାସ ପରିଷଦ (Trusteeship Council)
- (୪) ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିଷଦ (Economic and Social Council)
- (୫) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ (International Court of Justice)
- (୬) ସଚିବାଳୟ (Secretariat)

(ଖ) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥା (Specialised Agencies) :

- (୧) ଶ୍ରମିକ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ [International Labour Organisation (ILO)]
- (୨) କୃଷିର ବିକାଶ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ସଂଗଠନ (Food and Agriculture Organisation) (F.A.O)

(୩) ବାଣିଜ୍ୟ-ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବ୍ୟାପାର ସଂଗଠନ (UNCTAD)

(୪) ଶିକ୍ଷାର ଉନ୍ନତି ସାଧନ ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶିକ୍ଷା, ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂଗଠନ (UNESCO)

(୫) ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ଜରୁରିକାଳୀନ ପାଣ୍ଠି (UNICEF)

(୬) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଂଗଠନ (World Health Organisation) (WHO)

ସାଧାରଣ ସଭା (General Assembly) :

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଛଅ ଗୋଟି ଅଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ସାଧାରଣ ସଭା ଅନ୍ୟତମ । ସାଧାରଣସଭାକୁ ‘ପୃଥିବୀର ପଞ୍ଚାୟତ’ (Town Meeting of the World) ର ଆଖ୍ୟା ମିଳିଛି; କାରଣ ଏହି ସଭାରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଆଲୋଚନା ଓ ବିତର୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ର ଏହି ସାଧାରଣ ସଭାକୁ ପାଞ୍ଚଜଣ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରତିନିଧି ପଠାଇଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ‘ଭୋଟ’ ଦେବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପରିସରଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଏହି ସଭାରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣ ସଭା ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଗୋଟିଏ ଥର ବୈଠକରେ ମିଳିତ ହୁଏ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ, ଜରୁରି ଅଧିବେଶନ ମଧ୍ୟ ଡକାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ସାଧାରଣ ସଭାର ସଭାପତି (ଅଧ୍ୟକ୍ଷ) ଗୋପନୀୟ ମତଦାନ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସାଧାରଣସଭାର ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ର ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ସଭାପତିଙ୍କୁ ବାଦଦେଲେ ଅନ୍ୟ ୧୭ ଜଣ ନିର୍ବାଚିତ ଉପସଭାପତି (ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ) ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି ।

ଜରୁରି ପରିସ୍ଥିତି ଉପସ୍ଥିତଲେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣ ସଭା ଜରୁରି ବୈଠକରେ ମିଳିତ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣ ସଭାର ସାତଗୋଟି କମିଟି ଅଛି । ସେହି କମିଟିଗୁଡ଼ିକ ହେଲା : (୧) ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ନିରାପତ୍ତା କମିଟି, (୨) ଅର୍ଥନୈତିକ କମିଟି, (୩) ସାମାଜିକ ସଂସ୍ଥା ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କମିଟି, (୪) ନ୍ୟାସ କମିଟି, (୫) ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ବଜେଟ୍ କମିଟି, (୬) ଆଇନଗତ କମିଟି, (୭) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର-ରାଜନୈତିକ କମିଟି ।

ସାଧାରଣସଭାରେ କିପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଏ ?

- (କ) ସମସ୍ତ ସରଳ ଓ ସହଜ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ସାଧାରଣସଭାର ବୈଠକରେ ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ସାଧାରଣ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ (୫୦% + ୧) ମତ ବା ସମର୍ଥନ ଅନୁସାରେ ହୋଇଥାଏ ।
- (ଖ) ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଜରୁରି ବା ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଦୁଇ-ତୃତୀୟାଂଶ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ସମର୍ଥନରେ ନିଆଯାଏ । ତେବେ, ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ସାଧାରଣ ସଭାରେ ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି କେବଳ ‘ଭୋଟ ଦାନ’ ବା ‘ମତଦାନ’ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଆଯାଏ ।

ସାଧାରଣସଭାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାରର, ଯଥା :

- (କ) ଆଲୋଚନା ବା ବିତର୍କମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ।
- (ଖ) ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।
- (ଗ) ଅର୍ଥ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।
- (ଘ) ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।
- (ଙ) ସନନ୍ଦ ସଂଶୋଧନ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ପ୍ରୋକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା :

- (କ) ଆଲୋଚନା ବା ବିତର୍କମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ – ସାଧାରଣ ସଭାରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ପରିସରଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ

ବିଷୟ ଉପରେ ବିତର୍କ ବା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ । ଅତୀତରେ ଗ୍ରୀସ୍, ପାଲେଷ୍ଟାଇନ, କୋରିଆ, ହଙ୍ଗେରୀ, ଭାରତ-ପାକିସ୍ତାନ ବିବାଦ, ସୁଏଜ୍ କେନାଲ ସଂକଟ, ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ବର୍ଷବୈଷମ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ସଭାରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଅଛି ।

- (ଖ) ନ୍ୟାସ ପରିଷଦର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସାଧାରଣସଭା ତଦାରଖ କରେ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ କର୍ମରୀମାନଙ୍କର ଝକିରି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସମ୍ପର୍କିତ ନିୟମାବଳୀ ସାଧାରଣସଭାରେ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥାଏ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥା, ଯଥା, ବିଶ୍ୱସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଂଗଠନ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ ଓ ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ସଂଗଠନ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରା ସଂସ୍ଥାର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରେ ସାଧାରଣ ସଭା ।

- (ଗ) ଅର୍ଥ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ : ସାଧାରଣ ସଭାରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ବାର୍ଷିକ ଆୟବ୍ୟୟର ଅଟକଳ (ବଜେଟ୍) ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥାଏ ।

- (ଘ) ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ :

ସାଧାରଣ ସଭାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ୧୦ ଜଣ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିଷଦର ୧୮ ଜଣ ସଦସ୍ୟ, ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିରୋଧପତି ବୃନ୍ଦ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ସାଧାରଣ ସଭାର ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମହାସଚିବ ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

- (ଙ) ସନନ୍ଦ ସଂଶୋଧନ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ :

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସନନ୍ଦର ଆବଶ୍ୟକ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତାବ ସାଧାରଣ ସଭାର ଦୁଇ-ତୃତୀୟାଂଶ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସମର୍ଥନ ଓ ନିରାପତ୍ତା

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ପରିଷଦର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ (Ratification) ସହିତ ଗୃହୀତ ହେବାପରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ ।

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ :

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ ହେଉଛି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ଅଙ୍ଗ । ସନନ୍ଦର ଧାରା ୨୩ ଅନୁସାରେ ୧୯୬୬ ଜାନୁୟାରୀ ୧ ତାରିଖଠାରୁ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦରେ ସର୍ବମୋଟ୍ ପନ୍ଦର ଗୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ସଦସ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ସ୍ଥାୟୀ (Permanent) ସଦସ୍ୟ ଓ ଦଶ ଗୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ଅସ୍ଥାୟୀ (Non-Permanent) ସଦସ୍ୟ । ପାଞ୍ଚଗୋଟି ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ହେଲେ — ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ରୁଷିଆ ଓ ଚୀନ୍ । ‘ଏମାନେ ବୃହତ୍, ଶକ୍ତି’ (Big Powers) ନାମରେ ପରିଚିତ । ଅନ୍ୟ ଦଶ ଗୋଟି ଅସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରତି ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ଵାରା ନିର୍ବାଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଆପାତତଃ ବିଶ୍ଵର ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସମାନ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ ମିଳିବା ପାଇଁ ଏପରି ଦ୍ଵି-ବାର୍ଷିକ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ପୂର୍ବରୁ ଭାରତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ପଦ ପାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛି । ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଜଣେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦବୀ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ନାମର ପ୍ରଥମ ଅକ୍ଷର ଅନୁସାରେ ପ୍ରତି ମାସରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ମିଳିଥାଏ । ତେଣୁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦବୀ ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ (Rotational) ।

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦରେ ଭୋଟ୍ ବା ମତଦାନ ପ୍ରଣାଳୀ :

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦରେ ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ‘ଭୋଟ୍’ ବା ‘ମତ’ଦାନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ନିଆଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ

ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଭୋଟ୍ ରହିଛି । ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରଣାଳୀରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରଥମଟି ହେଲା — ନିୟମ ବା ପଦ୍ଧତି ସମ୍ପର୍କିତ (Procedural Matters) ଓ ଦ୍ଵିତୀୟଟି ହେଲା, ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପର୍କିତ (Substantial Matters) । ଭିଟୋ (veto) ବ୍ୟବସ୍ଥା କ’ଣ ?

ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପର୍କିତ ସମସ୍ୟା ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ବିରୁଦ୍ଧକୁ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସମେତ ନଅ ଜଣ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସମର୍ଥନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି କେହି ଜଣେ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ସପକ୍ଷରେ ଭୋଟ୍ ନ ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ଭିଟୋ’ ପ୍ରୟୋଗ ହେଲା ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଏହା ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସୁବିଧା (Privilege) । କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ଭୋଟ୍ଦାନ ସମୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିଲେ, ତାହା ‘ଭିଟୋ’ (Veto) ବୋଲି ଗଣାଯାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ‘ଭିଟୋ’ କ୍ଷମତା କେବଳ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଜାହିର କରାଯାଏ । ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ, ସମସ୍ତ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣାକ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ‘ସହମତି’ର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ବିଶ୍ଵଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ଵ । ଦେଶଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲେ ବା ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲେ, ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ବିହିତ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାଏ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଗୃହୀତ ନିଷ୍ପତ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ଦାୟିତ୍ଵ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ ହାତରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ବୈଠକରେ ସମସ୍ତ ପନ୍ଦର ଜଣ ସଦସ୍ୟ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି । ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଝରି ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି, ଯଥା —

- (କ) ଆଲୋଚନାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ।
- (ଖ) ନିଷ୍ପତ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

(ଗ) ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।

(ଘ) ବିବାଦର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ମୁଖ୍ୟତଃ, କୌଣସି ବିବାଦ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ପତ୍ତିଲେ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଏ ଓ ବିବାଦର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ଦିଗରେ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ ।

ନ୍ୟାସ ପରିଷଦ (Trusteeship Council)

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅନୁନ୍ନତ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପରିସୀମା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ନଥିବା ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କର ପ୍ରଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱ ‘ନ୍ୟାସ ପରିଷଦ’ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ଏହି ପରିଷଦରେ ଥିବା ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ପାଞ୍ଚ ଜଣ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନେ ପ୍ରତି ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ନ୍ୟାସ ପରିଷଦର ବୈଠକ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଦୁଇ ଥର ବସେ ।

ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିଷଦ :

(Economic and Social Council)

ଏହି ପରିଷଦର ସଦସ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୫୪ । ଏହି ସଦସ୍ୟମାନେ ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତି ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ବିଶ୍ୱର ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ଏହି ପରିଷଦ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥାଏ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ :

(International Court of Justice)

ଏହା ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ସଂସ୍ଥା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପନ୍ଦର ଜଣ ବିଚାରପତି ଅଛନ୍ତି ।

ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ସୁପାରିସ କ୍ରମେ ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ୱାରା ଏହି ବିଚାରପତିମାନେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ବିଚାରପତିମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ନଅ ବର୍ଷ । ପ୍ରତି ତିନିବର୍ଷରେ ଏକ-ତୃତୀୟାଂଶ ବିଚାରପତି ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ବିଚାରପତି ନିର୍ବାଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ବିଚାରପତିମାନେ ପୁନଃ ନିର୍ବାଚିତ ହେବାରେ କୌଣସି ବାଧାନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ‘ଦି ହେଗ୍’ (The Hague) ଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଚାରପତି ବାର୍ଷିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଦରମା ଓ ଭତ୍ତା ଆମେରିକୀୟ ଡଲାରରେ ପାଆନ୍ତି । ଏହା ‘କର’ (ଟିକସ) ମୁକ୍ତ ଅଟେ । ବିଚାରପତିମାନେ ଅବସର ପରେ ‘ଅବସରକାଳୀନ ଭତ୍ତା’ (ପେନସନ) ପାଇଥା’ନ୍ତି । ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦରମା ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୁଏ । ନଅ ଜଣ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ନେଇ ‘କୋରମ୍’ ଗଠିତ ହୁଏ । ବିଚାରପତିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକୁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ (President) ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ (Vice-President) ଭାବରେ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ନିର୍ବାଚିତ କରନ୍ତି ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ମତରେ ନିଆଯାଏ । ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ସମୟରେ ସପକ୍ଷ ଓ ବିପକ୍ଷ ମତ ସମାନ ହେଲେ, ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ନିଜର ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଭୋଟ (Casting Vote) ଜରିଆରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଧାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଓ ବିବାଦ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସମସ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି (ରାୟ)କୁ ଯଦି କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅରାଜି ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବା ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଦୁଇ ପ୍ରକାରର : ଯଥା – (କ) ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ (Voluntary), (ଖ) ଇଚ୍ଛାଧୀନ (Optional) । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଦ୍ୟାବଧି ବହୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଉପଦେଶମୂଳକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ରହିଛି । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଆରେ ସାଧାରଣ ସଭା, ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ ତଥା ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥାନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ଉପୁଜିଲେ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ବିବାଦ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ସମ୍ମତି କ୍ରମେ ସେହି ବିବାଦର ସମାଧାନ କରେ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ରୁଚ୍ଛି ଖୁଲାପ ହେଲେ ବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଆଇନର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହେଲେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବିଚାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାଏ ।

ସଚିବାଳୟ (Secretariat) :

ସଚିବାଳୟ (Secretariat) ହେଉଛି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଙ୍ଗ । ଏହି ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏବେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇଛନ୍ତି ପ୍ରାୟ ୪୪ ହଜାର କର୍ମଚାରୀ । ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ୱାରା ସଚିବାଳୟର ମହାସଚିବ (General Secretary) ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମୁଖ୍ୟ ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ସଚିବାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସଂଯୋଜିତ ହୁଏ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସହଯୋଗୀ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ସଚିବାଳୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦିଏ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ବାର୍ଷିକ ଆୟ-ବ୍ୟୟର ଅଟକଳ (ବଜେଟ୍) ସଚିବାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ସଚିବାଳୟର ମହାସଚିବଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ସମସ୍ତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ରୁଚ୍ଛି ବା ସନ୍ଧିପତ୍ର ବା ଘୋଷଣାନାମା ସଚିବାଳୟରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟ ଥିବା ସମସ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଦେୟ ସଚିବାଳୟରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ।

ମହାସଚିବ (Secretary General) :

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଚିବାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ମହାସଚିବ । ସଚିବାଳୟ ହେଉଛି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପ୍ରଶାସନିକ ଅଙ୍ଗ । ଜାତିସଂଘର ସବୁ ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବାର ଦାୟିତ୍ୱ ମହାସଚିବଙ୍କର ।

ମହାସଚିବ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ ସାଧାରଣ ସଭା ଦ୍ୱାରା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଉପ-ମହାସଚିବମାନେ ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ମହାସଚିବଙ୍କର ପାଞ୍ଚବର୍ଷର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଥରେ ପୂରଣ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଉ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପୁନଃ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ ।

ମହାସଚିବଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟତା :

ସାଧାରଣ ସଭା ଓ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମହାସଚିବ ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ସେ ଜଣେ ବିଚକ୍ଷଣ ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତିଜ୍ଞ ଓ ସୁପ୍ରଶାସକ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ :

ମହାସଚିବଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଖ୍ୟତଃ ପାଞ୍ଚଗୋଟି, ଯଥା –

- (କ) ପ୍ରଶାସନିକ
- (ଖ) ଆର୍ଥିକ
- (ଗ) ରାଜନୈତିକ
- (ଘ) ପ୍ରତିନିଧିମୂଳକ
- (ଙ) ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ବା ପଞ୍ଜୀକରଣ ସମ୍ପର୍କିତ

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର କେତେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥା (UN's Specialised Agencies) :

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ଛଅଗୋଟି ସହଯୋଗୀ ସଂସ୍ଥା ରହିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ସଂକ୍ଷେପରେ ନିମ୍ନରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

(କ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଶିକ୍ଷା, ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂଗଠନ (UNESCO):

ଏକ ଉପାଦେୟ ସଂସ୍ଥା, ଯାହାର ଶିକ୍ଷା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରସାର ତଥା ବିନିମୟ ଦିଗରେ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ଅବଦାନ ରହିଛି । ନିରକ୍ଷରତା ଦୂରୀକରଣ, ଶିକ୍ଷକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କୁ ଉନ୍ନତମାନର ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ, ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ସହଯୋଗ ସ୍ଥାପନ ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଦାୟିତ୍ୱ ଏହି ସଂଗଠନ ହାତରେ ନ୍ୟସ୍ତ ।

(ଖ) ବିଶ୍ୱସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଂଗଠନ (WHO) :

ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର ନିରାକରଣ ଲାଗି ସର୍ବଦା ଏହି ସଂସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟରତ । ଶିଶୁ ଓ ମା' ମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ମାନବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଔଷଧ ଓ ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଇବା ଏହି ବିଶ୍ୱ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଂଗଠନର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

(ଗ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ (I.L.O) :

ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଏହି ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସୁଅଛି ।

(ଘ) ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ସଂଗଠନ (FAO) :

ଏହା ୧୯୪୫ ମସିହାରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱରେ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ଓ କୃଷି ଉନ୍ନୟନ ମାଧ୍ୟମରେ ଜୀବନଧାରଣାର ମାନବୃଦ୍ଧି ଏହି ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଏହି ସଂଗଠନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ ହୋଇ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଗବେଷଣାରେ ନିୟୋଜିତ ହେବା ସହିତ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ନୂତନ ଓ ଉନ୍ନତ କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଉଛନ୍ତି ।

ଡ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ଜରୁରିକାଳୀନ ପାଣ୍ଠି (UNICEF) :

ଯୁନିସେଫ୍ ସଂସ୍ଥା ୧୯୪୬ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୧୧ ତାରିଖରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ନିୟୁୟର୍କ ସହରରେ ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅବସ୍ଥିତ । ବିକାଶ ଉନ୍ନତ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଶିଶୁ ଓ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଏହି ସଂସ୍ଥା ମାନବ ହିତୈଷ୍ୟ ଓ ଉନ୍ନୟନମୂଳକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛି ।

ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ (World Bank) :

ଯୁକ୍ତୋତ୍ତର ପୃଥିବୀର ଅର୍ଥନୈତିକ ପୁନଃନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ୱାସିଂଟନ ନଗରୀରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପୃଥିବୀର ସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏହାର ସଦସ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥ ସଂସ୍ଥା (I.M.F) ର ସହାୟତା ଓ ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ବହୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଘଟି ପାରିଛି । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ରଣ ମଞ୍ଚର କରେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ନିରକ୍ଷରତା ଦୂରୀକରଣ ସହିତ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ ଓ ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ପ୍ରଶସ୍ତୀକରଣ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଅଛି ।

ଭାରତ ଓ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ

(India and the United Nations)

ଭାରତର ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଅତି ଘନିଷ୍ଠ । ବିଭିନ୍ନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘକୁ ସର୍ବଦା ଭାରତ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଇଛି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ଦିଗରେ ଭାରତ ସର୍ବଦା ଏହାକୁ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଆସୁଛି । ଭାରତର ନିରପେକ୍ଷ ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଉପରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଦୃଢ଼ ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରିଛି । ଦୁଇ ବର୍ଷ ଧରି ନିରାପତ୍ତା ପରିସ୍ଥିତିର ଅସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ରଭାବେ ଭାରତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ଦୂରୀକରଣ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମହିଳା ସଶକ୍ତୀକରଣ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସର୍ବଦା ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଅଛି । ଶିକ୍ଷା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂଗଠନ ଏବଂ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପାଣ୍ଡୁରୁ ଭାରତ ବହୁତ ସହାୟତା ପାଇଛି ।

ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଆତଙ୍କବାଦ ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ ଓ ପରମାଣୁ ଶକ୍ତିର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନିଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ମହତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ଭାରତର ମନୋଭାବକୁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସର୍ବଦା ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସହିତ ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଇଛି । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ, ପୃଥିବୀର ‘ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ’ (Climate change), ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ଇତ୍ୟାଦି ଜନମଙ୍ଗଳକାରକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦୂରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥନ ଦେଇଛି ଭାରତ । ଭାରତକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିବା ବିବେକାନୁମୋଦିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଜାଣି ସାରିଲେଣି । ସୁତରାଂ ଭାରତକୁ ନିରାପତ୍ତା ପରିସ୍ଥିତିର ଏକ ସ୍ଥାୟୀ-ସଦସ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଏସୀୟ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଭାରତର ଦାବିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ ଜଣାଉଛନ୍ତି ।

ଭାରତକୁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଅକୃଷ୍ଣ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ନିଃସର୍ତ୍ତ ସହଯୋଗ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।

ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ଉପୁଜୁଥିବା ସାମୟିକ ବିବାଦ ପ୍ରତି ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସର୍ବଦା ସଚେତନ ରହିଛି ଓ ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସହଯୋଗର ହାତ ସର୍ବଦା ବଢ଼ାଇଛି ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ସେନା ବାହିନୀ (UNPKF) ରେ ଭାରତର ସୈନ୍ୟମାନେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ଭାରତ ସାକାର କରିପାରିଛି । ଅତୀତରେ କୋରିଆ, ଇଜିପ୍ଟ ଓ

କଙ୍ଗୋ|ଠାରେ ଭାରତୀୟ ସୈନିକମାନେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ସେନାବାହିନୀ (UNPKF) ର ଅଂଶ ରୂପେ ନିଯୋଜିତ ହୋଇ ସେଠାରେ ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା ଦିଗରେ ବିଶେଷ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲେ ଓ ପ୍ରଶଂସାଭାଜନ ହୋଇଥିଲେ ।

ନିରାପତ୍ତା ପରିସ୍ଥିତିର ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ପଦ ପାଇଁ ଭାରତର ଦାବି ଯେ ଅସ୍ଥି-ସୁତକ ଓ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଏହା ଫଳପ୍ରସ୍ତ ହେବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସଫଳତା ଓ ଉତ୍କଳମୟ ଭବିଷ୍ୟତ ସହିତ ଭାରତର ସମ୍ପର୍କ ଦିନକୁ ଦିନ ଅଧିକ ଘନିଷ୍ଠ ଓ ନିକଟତର ହୋଇପାରିବ-ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତୀୟ ଋହାନ୍ତି ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ :

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟହେଲା ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ବଜାୟ ରଖିବା ଏବଂ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ନିରାପତ୍ତାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା । ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ବିଭୀଷିକାରୁ ପୃଥିବୀକୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ପାଇଁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ନିଜର ଉଦ୍ୟମ ସର୍ବଦା ଜାରି ରଖିଛି ।

୧୯୮୮ ମସିହାରେ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ଦିଗରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ନିଜର ସଫଳତା ପାଇଁ **ନୋବେଲ୍ ଶାନ୍ତି ପୁରସ୍କାର**ରେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଅଛି । ବିଶେଷକରି ମାନବାଧିକାର (Human Rights) ର ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ମାନବାଧିକାର ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଭୂମିକା ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଫଳରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କର ଆତ୍ମା ଭାଜନ ହୋଇପାରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୧୦ ତାରିଖ ଦିନ ‘ବିଶ୍ୱ ମାନବାଧିକାର ଦିବସ’ (Universal Human Rights Day) ବିଶ୍ୱର ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ପାଳନ କରାଯାଉଛି ।

ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ବିଭିନ୍ନ ବିବାଦୀୟ ସ୍ଥାନକୁ ‘ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ସେନାବାହିନୀ’ (UN Peace Keeping

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

Force) ପ୍ରେରଣ କରି ସେଠାରେ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ବହୁ ସଫଳତା ପାଇଛି ।

ବହୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟା, ଯଥା – ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ବର୍ଷବୈଷମ୍ୟ ନୀତି, ପାଲେଷ୍ଟାଇନ୍ ସମସ୍ୟା, କୋରିଆ ସମସ୍ୟା, ଇରାକ୍-ଇରାନ ଯୁଦ୍ଧ, ଆଫଗାନିସ୍ତାନ ସମସ୍ୟା, ଭିଏତନାମ ଯୁଦ୍ଧ ସମସ୍ୟା, ନାୟିୟାର ସ୍ବାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି, କାଶ୍ମୀର ସମସ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି ବହୁ ବିବାଦୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ସଫଳ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଓ ଏହାର ଭୂମିକା ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।

ବିଶ୍ୱରେ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ (**Disarmament**) ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ତରଫରୁ

ବିଶେଷ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବା ସହିତ ‘ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ କମିଶନ’ ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ପରମାଣୁ ଶକ୍ତିର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନିଯୋଗ ପାଇଁ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଉଦ୍ୟମ ସର୍ବଦା ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ମହାଶୟଙ୍କ ପାଇଁ କାମ:-

- ୧) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଭୂମିକା ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହରେ ଛାତ୍ରୀ ଓ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବେ ।
- ୨) ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୨୪ ତାରିଖ ଦିନ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସରେ ସେ ଛାତ୍ରୀ ଓ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଏହାର ଗଠନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବେ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- (କ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ଗଠନର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ’ଣ ?
- (ଖ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ମୁଖ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଲେଖ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଗଠନ ପ୍ରଣାଳୀ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ ।
- (ଗ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଚିତ୍ରଣା ଲେଖ ।

୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- (କ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସନନ୍ଦ ବିଷୟରେ ତୁମେ ଯାହା ଜାଣିଛ ଲେଖ ।
- (ଖ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂଘର ଛଅ ଗୋଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥାର ନାମ ଲେଖ ।
- (ଗ) ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଗଠନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ଆଲୋଚନା କର ।
- (ଘ) ‘ଆର୍ଲାଣ୍ଡିକ୍ ସନନ୍ଦ’ର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଲେଖ ।
- (ଙ) ‘ସାନ୍‌ଫ୍ରାନସିସ୍କୋ ସମ୍ମିଳନୀ’ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଚିତ୍ରଣା ଲେଖ ।
- (ଚ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ଦିଗରେ ଭାରତର ଭୂମିକା ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ ।

୩. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- (କ) ‘ମାନବାଧିକାର ଦିବସ’ କେଉଁ ଦିନ ପାଳନ କରାଯାଏ ?
- (ଖ) ନ୍ୟାସ ପରିଷଦର ଗଠନ ଆଲୋଚନା କର ।
- (ଗ) କେତେ ଗୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ‘ସନନ୍ଦ’ରେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ୱାକ୍ଷର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ?

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

- (ଘ) 'ଭିଟୋ' କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- (ଙ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର 'ମହାସଚିବ' କିପରି ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ?
- (ଚ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଜନ୍ମଦିନ ପ୍ରତିବର୍ଷ କେଉଁ ଦିନ ପାଳିତ ହୁଏ ?
- (ଛ) ସାଧାରଣ ସଭାର ପ୍ରଥମ ବୈଠକ କେଉଁ ଠାରେ ଓ କେବେ ବସିଥିଲା ?
- (ଜ) ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?
- (ଝ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ଜରୁରିକାଳୀନ ପାଣ୍ଠିର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟଟି ଲେଖ ।
୪. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉଚ୍ଚିତ୍ତ୍ୱ ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛି ଲେଖ ।
- (କ) ସାନ୍ଫ୍ରାନସିସ୍କୋ ସମ୍ମିଳନୀ କେଉଁ ବର୍ଷ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?
 (i) ୧୯୪୩ (ii) ୧୯୪୪ (iii) ୧୯୪୫ (iv) ୧୯୪୬
- (ଖ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର 'ସନନ୍ଦ'ରେ କେତେଗୋଟି ଧାରା ରହିଛି ?
 (i) ୧୧୧ (ii) ୧୧୨ (iii) ୨୧୧ (iv) ୨୧୨
- (ଗ) ସାଧାରଣ ସଭାର ଅଧିବେଶନ ବର୍ଷକୁ କେତେଥର ବସେ ?
 (i) ୧ଥର (ii) ଦୁଇଥର (iii) ତିନିଥର (iv) ଚାରିଥର
- (ଘ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ସାଧାରଣ ସଭାରେ ପ୍ରତି ରାଷ୍ଟ୍ରର କେତେଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଥା'ନ୍ତି ?
 (i) ଦୁଇ ଜଣ (ii) ତିନି ଜଣ (iii) ପାଞ୍ଚ ଜଣ (iv) ସାତ ଜଣ
- (ଙ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତିମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ କେତେ ବର୍ଷ ?
 (i) ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ (ii) ନଅ ବର୍ଷ (iii) ଦଶ ବର୍ଷ (iv) ବାର ବର୍ଷ
- (ଚ) ନ୍ୟାସ ପରିଷଦର ବୈଠକ ପ୍ରତିବର୍ଷ କେତେଥର ବସେ ?
 (i) ୧ଥର (ii) ଦୁଇ ଥର (iii) ତିନି ଥର (iv) ଚାରି ଥର
- (ଛ) ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦର ଅସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ କେତେ ବର୍ଷ ?
 (i) ଦୁଇ ବର୍ଷ (ii) ତିନି ବର୍ଷ (iii) ଚାରି ବର୍ଷ (iv) ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ
- (ଜ) ସାମାଜିକ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିଷଦର ସଦସ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା କେତେ ?
 (i) ୫୧ (ii) ୫୨ (iii) ୫୩ (iv) ୫୪
- (ଝ) ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘକୁ କେଉଁ ବର୍ଷ ନୋବେଲ ଶାନ୍ତି ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ?
 (i) ୧୯୮୮ (ii) ୧୯୯୦ (iii) ୧୯୯୫ (iv) ୧୯୯୬

